

מאמר אתם נצבים – ה'תשל"א

מאת
כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבנ"מ זי"ע

שניאורסאהן
מליובאוויטש

בלתי מוגה

יוצא לאור לשי"פ וילך, שבת שובה, וא"ו תשרי, ה'תשע"ט

יוצא לאור על ידי מערכת
"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ותשע לבריאה

לעילוי נשמת

הרה"ת ר' אברהם מאיר בהרה"ח ר' חיים צבי הירש הכהן ז"ל

נלב"ע ה' תשרי, שבת שובה, ה'תשל"ה

זרחי

ת' נ' צ' ב' ה'

נדפס על ידי בתו וחתנו

מרת גיטל בת לויבא מיכלא

ובעלה הרה"ת ר' שמואל חיים דוד בן חיי שרה

לזכותם ולזכות כל יוצאי חלציהם

שיחיו לאריכות ימים ושנים טובות

פישר

הוספה

בי"ה, י"ח טבת תשי"ג

ברוקלין

שלום וברכה!

במענה על מכתבו שנתקבל בעתו, בו מודיע ע"ד הטבת מצב בריאותו ואשר הרופא יעצו להסיר סיבות הגורמים עגמת נפש בכל מה דאפשר:

הנה בכלל ידוע המובא בכמה מקומות בדא"ח וגם בספרי מוסר אשר הענין דצער ועגמ"י ה"ז תלוי רובא דרובא ככולו באופן התגובה – רעאקציע – של האדם המתרגש, וכידוע הדוגמא בזה, דיש היתר להתענות תענית חלום בשבת מפני שתענוג הוא לו, אף שהענין מצד עצמו הוא ענין הפכי, וכשיתבונן אפילו לשעה קלה שזכה הוא לעבוד במוסד שנתייסד ע"י כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא ישראל ומוסד המקרב לבן של בנות ישראל לאביהם שבשמים, הרי גדול תענוג זה להחליש ואולי גם לחפות על הסיבות שיוכלו לגרום עגמ"י ח"ו הכרוכות בעבודה במוסד הנ"ל.

... בברכה.

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ וילך, שבת שובה, יום ההילולא וא"ו תשרי הבעל"ט, הננו מוציאים לאור (בהוצאה חדשה ומתוקנת) מאמר ד"ה אתם נצבים גו' שנאמר בהתועדות ש"פ נצבים, כ"ח אלול ה'תשל"א, הנחה בלתי מוגה.

*

בתור הוספה – מכתב (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

ערב שבת תשובה, ה'תשנ"ט,
ברוקלין, נ"י.

©

Published and Copyright 2018 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 | Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5779 • 2018

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס

The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

וכידוע הדוגמא בזה... תענית חלום בשבת... שתענוג הוא לו: ראה שו"ע אדה"ז או"ח סרפ"ח ס"ג. וש"נ. וראה המשך תרס"ו ע' ע. ובכ"מ.

ובפרט התשובה דעשי"ת [שעליהם אמרו⁶⁰ כאן ביחיד, שהו"ע העבודה שמצד בחי' היחידה⁶¹], כמ"ש הרמב"ם⁶² שהיא יפה ביותר ומתקבלת מיד, שיפה ביותר הו"ע היופי והתפארת שנעשה ע"י התכללות הגוונים (שזוהי מעלת עולם התיקון, כנ"ל ס"ג), ומתקבלת מיד מורה שהיא למעלה מהגבלות הזמן (ובמילא גם למעלה מהגבלות המקום), ובזה נכללת גם ההמשכה בכל השנה כולה (כנ"ל ס"ב) שר"ה (היום) כולל את כל ימי השנה כולה, בדוגמת הראש שכולל את החיות של כל אברי (הגוף), ובאופן שבכל יום יהיו בעיניך חדשים⁶³.

ועי"ז פועלים הענין דתמליכוני עליכם, וכמ"ש⁶⁴ למען הקים אותך היום לו לעם והוא יהי' לך לאלקים, ולאחרי שהקב"ה נעשה מלך ישראל (וגואלו)⁶⁴, אזי נעשה אח"כ גם מלך על כל הארץ⁶⁵, ובאופן שידע כל פעול כי אתה פעלתו ויבין כל יצור כי אתה יצרתו כו'⁶⁶, ועד לקיום היעוד⁶⁷ והי' הוי' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהי' הוי' אחד ושמו אחד, כשם שאני נקרא כך אני נכתב⁶⁸. וכל זה נעשה עי"ז שמלכותו ברצון קבלו עליהם⁶⁹, ובאופן דגלה⁷⁰ כבוד מלכותך עלינו⁷¹. וזוכים — כל אחד מישראל בתוככי כלל ישראל — לכתובה וחתומה טובה לשנה טובה ומתוקה בטוב הנראה והנגלה, ובאופן שתומשך ברכה והצלחה רבה בלימוד התורה וקיום המצוות בהידור, ועד גם בעבודה בעניני הרשות באופן שבכל דרכיך דעה⁷², ועי"ז יומשכו כל הברכות, החל ממ"ש⁷³ ונתתי גשמיכם בעתם, וידוע שענין הגשמים (מים, שמצמיחים כל מיני תענוג⁷⁴, וגם גשמים מלשון גשמיות⁷⁵) כולל את כל הברכות⁷⁶, שכללותם בני חיי ומזוני רויחי, ועד לגאולה האמיתית והשלימה, ובאופן דשמחת עולם על ראשם⁷⁷.

תוכן המאמר

בר"ה נצבים כולכם, לאחדים כאחד, באופן שנועץ סופן בתחלתן עד מבלי אשר ימצא האדם ראש וסוף.

ויש לבאר הענין דבלי אשר ימצא ראש וסוף — בהקדם ההפרש בין תהו לתיקון, עיגולים ויושר, שדוקא בבחי' יושר (תיקון) יש חיבור והתכללות כל הספירות יחד, וישנו גם הענין דנועץ תחלתן בסופן וסופן בתחלתן, וכמשל הראש ורגל, שיש יתרון ברגל על הראש שמעמידו ומוליכו כו'.

אך יש התכללות נעלית יותר — שלא זו בלבד שהרגל משלים את הראש, אבל הוא עדיין תחתון לגבי הראש, אלא שגם המקבל משפיע אור, ולכן משתווים במעלתן, וכמו ביחוד דכר ונוקבא, השפעה עצמית לצורך הולדה, שהאשה, בחי' מקבל, היא גם משפיע (ומשניהם דוקא נעשה הולד), ולכן משתווים במעלתם. ואז מסתכל המקבל בפני המשפיע, ומקבל ממנו אור פנימי ועצמי ממש.

ולכן, כשבנ"י נצבים כולכם, ועד שמשתווים במעלתם — אזי הם לפני הוי', שמקבלים המשכה פנימית ועצמית מפנימיות ועצמיות א"ס ממש.

(60) ר"ה יח, א. יבמות מט, ב. קה, א.	(68) פסחים נ, א.
(61) ראה לקו"ת תבוא מג, סע"ד. וראה גם	(69) תפלת ערבית.
חנה אריאל האזינו מד, ב.	(70) מוסף ליו"ט ולימים הנוראים.
(62) שם פ"ב ה"ו.	(71) חסד קצת (המור"ק).
(63) תבוא כו, טז.	(72) משלי ג, ו.
(64) תפלת מוסף דר"ה, מישעי' מד, ו.	(73) בחוקתי כו, ד.
(65) תפלת העמידה דר"ה, וכן בקידוש	(74) ראה תניא פ"א.
ובברכת ההפטרה.	(75) ראה כתר שם טוב סו"ס רז.
(66) תפלת העמידה דר"ה.	(76) ראה רמב"ן עה"פ.
(67) זכרי' יד, ט.	(77) ישעי' לה, י. נא, יא.

(ו) **וזהו** אתם נצבים היום כולכם לפני הוי' אלקיכם ראשיכם שבטיכם גו' מחוטב עציך עד שואב מימך, שבוה מודגש שיש ריבוי התחלקות (עשר מדרגות), ואעפ"כ מתכללים כולם להיות לאחדים כאחד, קומה אחת שלימה, ובאופן שנעוץ סופן בתחלתן כו', שיש גם יתרון לרגל על הראש, מבלי ימצא ראש וסוף. ועד לאופן של כריתת ברית (כהמשך הכתוב לעברך בברית גו'), כפי שמבאר בלקו"ת⁵¹ שזהו כמשל שני אוהבים שכורתים ברית ביניהם כו' שיתייחדו ויתקשרו באהבתם כו' למעלה מן הטעם ודעת כו' כאילו נעשו לבשר אחד כו', כמ"ש⁵² העגל העגל אשר כרתו לשנים ויעברו בין בתריו, כלומר להיות שניהם עוברים בתוך גוף אחד להיות לאחדים, דיש לומר, שזהו ענין נעלה יותר מזה שגם לרגל יש יתרון על הראש, שהוא מ"מ תחתון לגבי הראש, משא"כ הענין דכריתת ברית הוא באופן שמשתווים במעלתם (כנ"ל ס"ד). ולכן דוקא עי"ז נעשה הענין דנצבים לפני הוי', לפני דייקא, הפנימיות דהוי"ש⁵³, ויתירה מזה (כפירוש הפשוט שלפני היינו) למעלה מהוי"ש⁵⁴, שהו"ע המשכה פנימית ועצמית מפנימיות ועצמיות א"ס ממש, שנעשית דוקא ע"י ענין ההתכללות וההתאחדות כו'.

ובעבודת האדם הו"ע התאחדות כל עשר כחות הנפש, מכח השכל (ראשיכם) עד לענין הקבלת עול (רגל), כמודגש בעבודה דר"ה שמצות היום בשופר⁵⁵, שגם אצל ראשיכם שאצלם צ"ל ההתבוננות בשכל כיצד לפעול הענין דתמליכוני עליכם⁵⁶, הנה לאחרי ההתבוננות באים למסקנא שצ"ל ענין הקבלת עול דוקא, שלכן צ"ל התקיעה בשופר, קרן של בהמה דוקא, והיינו, שלא מספיק קול פשוט של אדם, אלא צ"ל באופן שמשמים עצמם כבהמה⁵⁷, שזה מורה על הקב"ע והביטול בתכלית. ודוקא בזה נרמז ענין התשובה, כמ"ש הרמב"ם⁵⁸ רמז יש בדבר כלומר עורו ישנים וכו', וכידוע שרמז הו"ע נעלה ביותר, שלכן אמרו⁵⁹ די לחכימא ברמיזא, שמצד עומ' השכל אי אפשר להלבישו באותיות כו', כי אם ברמז דוקא, והרמז הוא על ענין התשובה שענינה נעלה ביותר,

בס"ד. ש"פ נצבים, כ"ח אלול, ה'תשל"א

(הנחה בלתי מוגה)

אתם נצבים היום כולכם לפני הוי' אלקיכם ראשיכם שבטיכם גו' (וממשיך בפסוק שלאח"ז)² טפכם נשיכם וגרך גו' מחוטב עציך עד שואב מימך. וידוע דיוקי רבותינו נשיאנו (החל מרבינו הזקן), מהו הענין דנצבים, ומהו הענין דנצבים היום³. ויש להוסיף בזה, שהענין דהיום מודגש כמ"פ גם בהמשך הפרשה, לעברך בברית גו' אשר ה' אלקיך כורת עמך היום⁴, למען הקים אותך היום לו לעם⁵, את אשר ישנו פה עמנו עומד היום גו' ואת אשר איננו פה עמנו היום⁶ (ד"פ היום). גם צריך להבין מה שבתחלה נאמר אתם נצבים גו' כולכם, ואח"כ מפרט עשר מדרגות³, דלכאורה, כיון שנאמר כולכם, למה צריך לפרט מדרגות פרטיות, ובזה גופא עשר מדרגות, דלכאורה, גם אם הכתוב רוצה להזכיר שיש גם מדרגות פרטיות, ה' יכול לומר מראשיכם עד שואב מימך נכמו מחוטב עציך עד שואב מימך, שמלשון זה משמע שיש ביניהם עוד דרגות, ואעפ"כ אינו מפרט אותם], ולמה הוצרך לפרט כל עשר המדרגות. ועכצ"ל, שזהו ענין עיקרי שנוגע לכללות הענין, שדוקא עי"ז יכול להיות הענין דנצבים גו' לפני הוי' אלקיכם.

(ב) **והענין** בזה, כפי שמבאר רבינו הזקן בלקו"ת⁷, שהיום קאי על ר"ה⁸, כי זה היום תחלת מעשיך זכרון ליום ראשון⁹. וכמבואר במק"א¹⁰ שבכל מקום שנאמר היום הוא ר"ה¹¹, וכמ"ש¹² ויהי היום, ותרגם והוה יום דינא רבא¹¹. וזהו שנקרא היום, בה"א הידיעה¹³, שאינו סתם יום, אלא יום מיוחד בשנה שכולל את כל ימי השנה, שלכן

(7) ריש פרשתנו (מד, א ואילך).

(8) פענח רזא ס"פ נצבים.

(9) תפלת מוסף דר"ה (ר"ה כו, א).

(10) ראה לקו"ת תבוא מב, א. שם מא, ג.

(11) ראה זח"ב לב, ב וברמ"ז שם. זח"ג רלא, א.

(12) איוב ב, א. וראה מקומות שצויינו

בהערה הקודמת.

(13) רמ"ז שם.

(1) פרשתנו כט, ט.

(2) פסוק י.

(3) ראה גם רד"ה אתם נצבים תער"ב.

תדר"ע (המשך תער"ב ח"א ע' קכ. ע' תרכו.

בהוצאה החדשה — ח"א ע' קנט. ח"ג ע' תתנח).

(4) שם, יא.

(5) שם, יב.

(6) שם, יד.

(51) פרשתנו שם, ב.

(52) ירמ' לד, יח.

(53) ראה גם לקו"ת דרושים לשבת שובה

דח"י אלול שנה זו (לעיל ע' 000).

(54) סח, א. הלי' תשובה פ"ג ה"ד.

(55) אוה"ת נ"ך ח"א ע' שסט.

(56) שם טז, א. לד, ב.

(57) ראה חולין ה, ב. וראה ד"ה אני לדודי

א. אוה"ת תצא ע' תתר.

רמב"ם הלי' שופר פ"א ה"ב.

(59) ראה מדרש משלי כב, טו. וראה

בעשיר ועני, שיותר ממה שבעה"ב עושה עם העני העני עושה עם בעה"ב⁴¹, וכן ע"י השפעת השכל מיתוסף אצל המשפיע, וכמאמר⁴² ומתלמידי יותר מכולם (ע"י פלפול התלמידים⁴³), ובפרט בענין תלמיד המחכים את רבו כו'⁴⁴, מ"מ, הרי כל זה בכלל מה שהמקבל משלים את המשפיע, אבל אין זה באופן שהמקבל נעשה משפיע. ורק ביחוד דכר ונוקבא נעשה המקבל משפיע, ומשניהם דוקא נעשה הולד, שחידוש זה הוא דוקא בהשפעה עצמית להוליד בדומה כו'. וזהו הטעם שהמקובלים כינו היחודים העליונים בענין יחוד דכר ונוקבא⁴⁵, כמו יחוד או"א ויחוד זו"נ, ולא כינו זאת בשם יחוד משפיע ומקבל, כדי להורות שהיחוד הוא באופן שהמקבל הוא גם משפיע, שהמשכה זו היא בבחי' השפעה עצמית ממש מבחי' פנימיות ועצמיות א"ס ב"ה.

(ה) **ועפ"ז יש לבאר**⁴⁶ המאמר⁴⁷ עד דלא הוי מתקלא (שלא ה' משקל ומדידה באופן המשכת האורות דתהו⁴⁸, שע"ז יוכל להיות יחוד וחיבור דכר ונוקבא⁴⁹) לא הוי משגיחין אפין באפין. דהנה, איתא בירושלמי⁵⁰ מאן דאכיל מדחברי' בהית (מתבייש) לאסתכלא ב'י. וענין זה הוא בספירות דתהו, שהם בבחי' עיגולים, שאין להם קשר וחיבור זע"ז, ואין בהם הענין דנעוץ תחלתן בסופן וסופן בתחלתן, ולכן המקבל אינו בבחי' משפיע כלל, ואינו מוסיף דבר כו', ולכן אין המקבל מסתכל באור פני המשפיע, והיינו שאינו מקבל מבחי' הפנימיות שלו, כי אם מבחי' אחוריים וחינוניות כו'. אבל בתיקון, שנעשה קשר וחיבור כל הספירות, ובאופן שנעוץ תחלתן בסופן וסופן בתחלתן, הרי כיון שהמקבל שהוא הסוף גם משלים את הראש, אינו בהית לאסתכלא, ובפרט באופן הנ"ל שהמקבל נעשה גם בבחי' משפיע, הרי אינו אוכל מדחברי', מאחר שהוא ג"כ משפיע, ולכן הוא בבחי' השגחת אפין באפין, שמקבל מבחי' אור פני המשפיע אור פנימי ועצמי ממש. וזהו ענין מתקלא, שהוא בחי' דכר ונוקבא, היינו בחי' ההתכללות שהמקבל והמשפיע משתוים במעלתן, מבלי אשר ימצא כלל ראש וסוף, שמאיר בזה מבחי' עצמות א"ס ממש.

(41) ויק"ר פל"ד, ח. רות רבה פ"ה, ט. יב, סע"ג ואילך.
(42) תענית ז, א. וש"נ. רמב"ם הל' ת"ת ספ"ה.
(43) ראה אבות פ"ו, ו.
(44) ראה חגיגה יד, א.
(45) ראה ביאורי הוזהר לאדמו"ר האמצעי יב, סע"ג ואילך.
(46) ראה סה"מ אעתי"ר ע' קמא.
(47) ספרא דציניעותא פ"א (זח"ב קעו, ב).
(48) סה"מ שם ע' קו.
(49) ראה שם ס"ע קכד. ע' קל.
(50) ערלה פ"א ה"ג.

נקרא ראש השנה, ולא תחלת השנה, כמבואר בעטרת ראש¹⁴ שהוא כמו ראש שכולל את החיות של כל אברי הגוף, וממנו נמשך החיות בכל אברי הגוף גם כפי שנמצאים במקומם. וזהו אתם נצבים היום, שבר"ה (היום) נמצאים בני"י במעמד ומצב דנצבים (ע"ד מ"ש במ"ת ויתצבו בתחתית ההר¹⁵), שזהו"ע נעלה יותר מעמידה סתם, כיון שזוהי עמידה בתוקף, כמו נצב מלך¹⁶, דאמר מלכא עקר טורא¹⁷ (שאינו מתפעל ממניעות ועיכובים כו', ועד שמשנה את המציאות שמלכתחילה לא יהיו מניעות ועיכובים). וענין זה קשור גם עם היותו יום דינא רבא, כמאמר הבעש"ט¹⁸ שאתם נצבים פירושו קיימים ועומדים¹⁹, והיינו שזוכים בדין.

וממשיך בלקו"ת²⁰ לבאר הענין דכולכם, שכל ניצוצי נשמות נצבים ומתעלים במקורם הראשון ביום זה עד לפני הוי' כו' להיות כולם מתעלים במקור חוצבם. ומבאר שזהו מ"ש²⁰ ויהי בישורון מלך בהתאסף ראשי עם יחד שבטי ישראל, פי' שכולם מתאספים יחד להיות לאחדים כאחד, כי זהו כלל גדול דכל דאתי מסטרא דקדושה הוא בבחי' נעוץ סופן בתחלתן²¹, שאין לו בחי' ראש וסוף. וכן הוא בנוגע לבנ"י, שכל ישראל קומה אחת שלימה, וכמשל האדם שהוא בעל קומה בראש ורגלים כו', הרי בבחינה אחת יש יתרון ומעלה להרגלים שצריך להלך בהם, וגם הם מעמידי הגוף והראש וכו', ונמצא שאין שלימות להראש בלתי הרגלים כו', ועד מבלי אשר ימצא האדם ראש וסוף²².

(ג) **ויש** להוסיף בביאור הענין, דלכאורה, כיון שבפועל יש ראש ויש סוף, ובודאי שזהו בכוונה מכוונת כו', א"כ, מהו הענין דמבלי אשר ימצא האדם ראש וסוף.

ויובן בהקדם ההפרש בין תהו לתיקון, שהם בחי' עיגולים ויושר²³, שהע"ס דתהו היו בבחי' עיגולים, שאין בהם התחלקות פרטים ולא מעלה ומטה (כמו העיגול בגשמיות שכל החלקים שבו הם בשוה), ואין בו חילוק מעלה ומטה, ראש וסוף), אבל בתיקון הוא בחי' יושר

(14) שער ר"ה בתחילתו.
(15) יתרו יט, ז.
(16) מלכים"א כב, מת. וראה אוה"ת פרשתנו ע' אירא ואילך.
(17) ב"ב ג, סע"ב.
(18) כתר שם טוב הוספות סימן מא. וש"נ.
(19) ראה תנחומא ר"פ נצבים.
(20) ברכה לג, ה.
(21) ספר יצירה פ"א מ"ז.
(22) ע"פ קהלת ג, יא. וראה גם מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ה ח"א ע' רכח ואילך.
(23) בהבא לקמן — ראה ד"ה זאת חוקת ע' קלב ואילך.
(24) בהמשך חג השבועות) תרע"א (סה"מ אעתי"ר ע' קלב ואילך).

(כפי אשר עשה האלקים את האדם ישר²⁴), ודוקא בבחי' זו ישנו חיבור והתכללות כל הספירות יחד. דהנה ידוע שיש ג' מדריגות, נקודה ספירה ופרצוף. נקודה היינו שהספירה היא בבחי' נקודה א', שזהו בחי' הכתר של הספירה, שהוא בבחי' העצמית שלה ממש, שלא נתחלקה לפרטים כלל. וספירה היינו שכל א' נחלק ליו"ד. ופרצוף הוא שנעשה ריבוי התחלקות יו"ד מיו"ד ויו"ד מיו"ד כו', עד אין קץ. ועיקר התיקון הוא בחי' פרצוף, משא"כ בתהו יש רק נקודה וספירה, אבל לא פרצוף. ולכן, ענין ההתכללות הוא לא בתהו, שהספירות הן בבחי' קו א', אלא דוקא בתיקון [ועז"נ²⁵ לא תהו בראה (אלא) לשבת יצרה, שהו"ע התיקון]. ששם ישנו ענין ההתכללות דג' קוין²⁶, ועד להתכללות דעשר ספירות (כמו ההתכללות דעשר המדרגות שבישראל, מראשיכם שבטיכם עד חוטב עציך ושואב מימך) כפי שהם באופן של פרצוף, שכולים מיו"ד, ויו"ד מיו"ד כו', באופן של ריבוי התחלקות דוקא, עד לרובה, שפירושו לא רק עשר אלפים, אלא גם בלי גבול²⁷. ולהעיר, שריבוי ההתחלקות עד בלי גבול הו"ע עיקרי בתו"מ²⁸, כמארו"ל²⁸ רצה הקב"ה לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצוות, הרבה דייקא, בריבוי מופלג עד בלי גבול, וכמו בלימוד התורה, שעלי' נאמר²⁹ ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים, ואי אפשר להגיע לתכליתה, ועד"ז במצוות, שעם היותם במדידה והגבלה³⁰, הרי ידוע שכל מצוה כלולה מכל המצוות³¹ (שלכן העוסק במצוה פטור מן המצוה³²), ונמצא שיש בלי גבול מצוות.

ונוסף על יתרון המעלה בבחי' יושר על בחי' העיגולים מצד ענין חיבור והתכללות כל הספירות יחד, יש בזה עוד יתרון, שדוקא בבחי' היושר ישנו הענין דנעוץ תחלתן בסופן וסופן בתחלתן³³. ויובן

24) קהלת ז, כט.
 25) ישעיה מה, יח.
 26) ראה סה"מ תרל"ח ע' רסב ובהנסמן פ"מ.
 27) ראה לקו"ת ר"פ ברכה. ובכ"מ.
 28) מכות ס"ג.
 29) איוב יא, ט. וראה הל' ת"ת לאדה"ז פ"א ס"ה.
 30) ראה תניא אגה"ק סי' יו"ד (קטו, א).
 31) ראה צפע"נ כללי התוה"מ ערך עוסק במצוה כו'. וע"ד החסידות — סה"מ תרנ"ה ע' לו. המשך תרס"ו ע' צב. סה"מ עטר"ת ע' קנב. סה"מ קונטרסים ח"ב תלה, ב.
 32) סוכה כה, סע"א. סוטה מד, ב.
 33) ראה סה"מ אעת"ר הנ"ל ס"ע קלט ואילך*.
 (*) בשיחת ש"פ בראשית ה'תשל"ב (תו"מ חס"ו ע' ...). אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א, שהמזדבר כאן הוא ע"פ המבואר במאמר זה. ולפלא שלא העירו, שבביאור הענין ד"נעוץ וסופן בתחלתן שאין לו בחי' ראש וסוף" בלקו"ת, מסיים: "והוא בחי' עיגולים".

ממשל הנ"ל (ס"ב) דראש ורגל (ראש וסוף), שאע"פ שהראש הוא היותר מעולה, והרגל הוא היותר תחתון, מ"מ, מצד חיבורם והתכללותם לגוף אחד, יש גם יתרון מעלה בכח ההילוך שברגל, שמעמיד את הראש ומוליכו ממקום למקום, ועד שכשאירע כובד בראש מקיזין דם ברגלים ונרפא ומקבל חיותו ממנו³⁴, ונמצא, שבזה הרי הרגל הוא בבחי' ראש והראש מקבל ממנו. וענין זה הוא דוקא כאשר הכחות הם בהתגלות בבחי' מציאות, ובאופן של חיבור והתכללות, שמתאחדים ונעשים לגוף אחד, אז דוקא יש בהם היתרון שמשלימים זא"ז, שגם הרגל משלים את הראש, עד מבלי אשר ימצא ראש וסוף. וכמו"כ יובן בבחי' היושר דתיקון, שהספירות באים בריבוי התחלקות ומתקשרים ומתחברים זע"ז להיות בבחי' פרצוף שלם, הנה אז דוקא יש בהם השלימות דנעוץ תחלתן בסופן וסופן בתחלתן, עד מבלי אשר ימצא ראש וסוף, דעם היות שבעצם יש בהם ראש וסוף, הנה ההתכללות היא באופן כזה שהסוף משלים את הראש והראש מקבל ממנו. ודוגמתו בעבודה, כמו מצוות מעשיות דעדיפי מכוונת המצוות³⁴, וכמו מצות צדקה, שעז"נ³⁵ צדקה תרומם גוי, שעל ידה נעשים מוחו ולבו זכים אלף פעמים כו'³⁶.

ד) והנה יש עוד אופן³⁷ בענין דמבלי אשר ימצא ראש וסוף שלמעלה גם מענין התכללות הנ"ל, והוא כאשר גם המקבל משפיע אור, שאז הוא משתווה במעלתו עם המשפיע. דהנה, בהתכללות הנ"ל, הרי אע"פ שהרגל משלים את הראש, אין לו השתוות אל הראש, והיינו, שהרגל הוא תחתון לגבי הראש, אלא שמשלים אותו במה שמוליכו כו'. אבל כאשר המקבל הוא בבחי' משפיע, הרי הוא משתווה במעלתו עם המשפיע. וכמו בענין ההולדה, שאמרו רז"ל³⁸ ג' שותפין באדם הקב"ה ואביו ואמו, הרי האם היא ג"כ בבחי' משפיע כמו האב, והיינו, שעם היותה בבחי' מקבל, כמ"ש³⁹ והוא ימשל בך, ואיזוהי אשה כשרה שעושה רצון בעלה⁴⁰, מ"מ, הרי היא גם בבחי' משפיע, ועי"ז משתווין במעלתן. וענין זה נמצא רק ביחוד דכר ונוקבא, ולא בשאר השפעות, הן השפעה גשמית כמו נתינת צדקה מעשיר לעני, והן השפעה רוחנית, כמו השפעת השכל מרב לתלמיד, שאע"פ שע"י ההשפעה נעשה יתרון במשפיע, כמו

34) ראה תניא פל"ח.
 35) משלי יד, לד.
 36) ראה תו"א בראשית א, ב.
 37) ראה סה"מ אעת"ר שם (ס"ע קמ ס"ס סט. ואילך).
 38) קידושין ל, סע"ב. וש"נ.
 39) בראשית ג, ט.
 40) תדב"ר פ"ט. הובא ברמ"א אה"ע